

VENDIM
Nr. 50, datë 10.7.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Vladimir Kristo	anëtar i “ “

me sekretare Blerina Basha, në datën 25.6.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 27, 29 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë

SUBJEKT I INTERESUAR: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë

OBJEKTI: Kontrolli i kushtetutshmërisë së nenit 23 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20NT”.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 81/2/d dhe 145/2 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vladimir Kristo, shqyrtoi pretendimet me shkrim të kërkuases, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, i cili e ka lënë në vlerësimin e Gjykatës Kushtetuese zgjidhjen e çështjes, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë (gjykata referuese), me vendimin datë 25.2.2015, ka vendosur pezullimin e gjykimit të çështjes nr. 892 akti, datë 24.12.2014, me të pandehur L.M., i akuzuar për veprën penale të mosdeklarimit të zotërimit ose mbajtjes së mjetit lundrues, të parashikuar nga neni 23 i ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20NT” (*ligji nr. 8663/2000*).

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, gjithashtu, me vendimin datë 20.4.2015, ka vendosur pezullimin e gjykimit edhe të çështjes nr. 813 akti, datë 1.12.2014, me të pandehur E.H., i akuzuar për të njëjtën veprë penale, atë të mosdeklarimit të zotërimit ose mbajtjes së mjetit lundrues, të parashikuar nga neni 23 i ligjit nr. 8663/2000.

3. Gjykata referuese, në mbështetje të neneve 134/1, shkronja “d” dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me dy kërkesa të ndryshme, për të kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së nenit 23 të ligjit nr. 8663/2000.

4. Gjykata Kushtetuese (Gjykata), në mbështetje të nenit 1, pika 2 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, në lidhje me

nenin 57 të Kodit të Procedurës Civile, meqenëse kërkesat kanë lidhje dhe objekti është i njëjtë, vendosi bashkimin dhe shqyrtimin e tyre në një çështje të vetme.

II

5. **Kërkuesja, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë**, në vendimet e pezullimit të çështjeve të lartpërmendura, pretendon se neni 23 i ligjit nr. 8663/2000, i cili parashikon se mosdeklarimi i zotërimit ose i mbajtjes së një mjeti lundrues apo pjese të tij përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë, si dhe me konfiskimin e mjetit, bie në kundërshtim me nenet 4, 17 dhe 81/2/d të Kushtetutës. Në mënyrë të përmblëdhur gjykata referuese ka parashtruar:

5.1 Ekziston lidhja e drejtpërdrejtë midis dispozitës që çmohet si antikushtetuese (neni 23 i ligjit nr. 8663/2000) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, pasi kjo dispozitë është e nevojshme për t'u aplikuar në çështjen konkrete, dhe gjykimi i filluar prej gjykatës referuese, në lidhje me themelin e akuzës penale të ngritur në ngarkim të të pandehurit, varet nga përfundimi i gjykimit në Gjykatën Kushtetuese. Gjykata referuese pretendon, gjithashtu, se nuk ekziston as mundësia për realizimin e një interpretimi pajtues të dispozitës së kundërshtuar me Kushtetutën apo jurisprudencën kushtetuese.

5.2 Neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 bie ndesh me parimin e shtetit të së drejtës dhe sigurisë juridike, të sanksionuar nga neni 4 i Kushtetutës. Sipas vlerësimit të gjykatës referuese, neni 1/a i Kodit Penal (KP), duke i njohur ligjvënësit të drejtën që me anën e ligjeve të posaçme të parashikojë në mënyrë të decentralizuar figura konkrete të veprave penale, të ndryshme nga ato të parashikuara në mënyrë koorporale në KP, sikurse ka ndodhur me ligjin nr. 8663, datë 18.9.2000 objekt shqyrtimi, passjell rrezikun që individit do të ishte gjithmonë i painformuar në lidhje me veprimet apo mosveprimet e tij, të cilat eventualisht mund të konsiderohen nga ligjvënësi si vepra penale.

5.3 Neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 bie ndesh me nenin 81/2/d të Kushtetutës, pasi nuk është miratuar me shumicë të cilësuar. Po në këtë këndvështrim (miratimi i ligjit me shumicë të cilësuar), gjykata referuese pretendon se ndërhyrja nuk është e arsyeshme dhe proporcionale me qëllimin që synohet të arrihet.

6. **Subjekti i interesuar, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë**, ka parashtruar në mënyrë të përmblëdhur:

6.1 Gjykata referuese që të legjitimohet gjatë një kontrolli incidental të normës ligjore për papajtueshmëri me Kushtetutën, duhet që gjatë procesit gjyqësor: i) të ketë përcaktuar/identifikuar ligjin që do të zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; ii) të ketë parashtruar arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; iii) të ketë krijuar bindjen se gjykimi i saj nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese; iv) të ketë hetuar nëse ka dispozita të tjera për të zgjidhur çështjen në gjykim dhe, nëse arrin në konkluzionin se ky është ligji i vetëm të cilit duhet t'i referohet për zgjidhjen e çështjes, të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 30, datë 17.6.2010; nr. 18, datë 23.4.2010; nr. 12, datë 14.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

6.2 Neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 sipas jurisprudencës së Gjykatës e vendos individin në një gjendje të pasigurt juridike, pasi ai do të ishte gjithmonë i rrezikuar dhe i painformuar në lidhje me veprimet ose mosveprimet e tij, të cilat eventualisht mund të konsideroheshin nga ligjvënësi si vepra penale duke sjellë si pasojë faktin e të qenit të tij subjekt potencial të veprave penale të shpërndara dhe të parashikuara si të tilla nga ligjet e posaçme, të cilat janë lehtësisht të ndryshueshme.

6.3 Në përputhje me parimin e proporcionalitetit, edhe pse ligjvënësi lidhur me vlerësimin e mjetit të zgjedhur për ndëshkimin e shkelësve të ligjit dhe qëllimin që kërkohet të arrihet, ka një hapësirë të lirë dhe të gjerë veprimi, e cila mund të shqyrtohet në shkallë të kufizuar nga kjo Gjykatë, kur është fjala për parashikimin e dispozitave penale si "*ultima ratio*" ose dhe të ligjeve të tjera organike, të parashikuara shprehimisht në nenin 81, pika 2, të Kushtetutës, kjo hapësirë është e kushtëzuar në çdo rast nga detyrimi

për miratimin e tyre me tri të pestat e deputetëve të Kuvendit (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

6.4 Për sa më lart, subjekti i interesuar e ka lënë në vlerësimin e Gjykatës zgjidhjen e çështjes së kushtetutshmërisë së nenit 23 të ligjit nr. 8663/2000.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e gjykatës referuese

7. Neni 145/2 i Kushtetutës parashikon se “*kur gjyqtarët çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën nuk i zbatojnë ato. Në këtë rast, ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese*”. Ndërsa, sipas nenit 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, gjykata apo gjyqtari është i detyruar, kur çmon se ligji është antikushtetues, të argumentojë para Gjykatës Kushtetuese ekzistencën e lidhjes së drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete.

8. Gjykata është shprehur vazhdimisht për aspektet e legjitimitimit të gjykatave, të cilat e vënë në lëvizje atë nëpërmjet kontrollit incidental. Sipas saj, gjykata ose gjyqtari, i cili kërkon kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit përpara Gjykatës Kushtetuese, duhet të respektojë disa kritere: *së pari*, gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; *së dyti*, duhet të parashtrojë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji (të një ose të disa dispozitave të ligjit), duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; *së treti*, duhet të ekzistojë raporti i domosdoshëm midis vendimit të Gjykatës Kushtetuese (zgjidhjes së çështjes së kushtetutshmërisë) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete nga gjykata referuese; *së katërti*, para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, gjykata referuese, në zbatim të parimit të kushtetutshmërisë, duhet të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 14, datë 21.7.2008; nr. 13, datë 4.5.2009; nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 18, datë 23.4.2010; nr. 30, datë 17.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në rastin objekt shqyrtimi gjykata referuese ka pasur në shqyrtim dy çështje penale, në të cilat të pandehurit përkatës janë akuzuar për veprën penale të mosdeklarimit të zotërimit ose mbajtjes së mjetit lundrues, të parashikuar nga neni 23 i ligjit nr. 8663/2000.

10. Referuar nenit 145/2 të Kushtetutës dhe nenit 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, Gjykata vlerëson se gjykata referuese legjitimohet në paraqitjen e kërkesës së saj, pasi neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 është ligji i zbatueshëm në rastin në fjalë, çështja që ajo ka për gjykim ka lidhje të drejtpërdrejtë me dispozitën e këtij neni dhe se zgjidhja e çështjes së kushtetutshmërisë së nenit 23 të ligjit nr. 8663/2000 shërben si parakusht për zgjidhjen e çështjes konkrete nga gjykata referuese.

B. Për themelin e kërkesës

11. Gjykata referuese pretendon se neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 bie ndesh me nenet 4, 17 dhe 81/2/d të Kushtetutës, pasi është parashikuar në një ligj të veçantë, i cili nuk është miratuar me shumicë të cilësuar. Po në këtë këndvështrim gjykata referuese pretendon se ndërhyrja nuk është e arsyeshme dhe proporcionale me qëllimin që synohet të arrihet.

12. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se parimi i shtetit të së drejtës detyron të gjitha organet e pushtetit publik që t'i ushtrojnë kompetencat e tyre vetëm në kuadër dhe në bazë të normave kushtetuese. Sipas nenit 78 të Kushtetutës, Kuvendi si rregull i miraton ligjet me shumicën e votave, në prani të më shumë se gjysmës së të gjithë anëtarëve, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon një shumicë të cilësuar. Në nenin 81/2 të Kushtetutës parashikohet një listë e gjatë e ligjeve të cilat duhet të miratohen me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit. Gjykata thekson se marrëdhëniet midis ligjeve organike, të miratuara me shumicë të cilësuar të Kuvendit, dhe ligjeve të zakonshme, të miratuara sipas rregullit të përgjithshëm, mund të shihen në dy mënyra të ndryshme: si marrëdhënie midis burimeve të së drejtës të vendosura në nivele të ndryshme në hierarkinë e normave ose si një marrëdhënie e bazuar mbi parimin e shpërndarjes së kompetencave (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se Kodi Penal përbën ligjin më të rëndësishëm, ku përfshihen në mënyrë të sistemuar dispozitat penalo-juridike. Një nga parimet kryesore që përshkon këtë Kod është edhe parimi i ligjshmërisë, që nënkupton parashikimin me ligj të veprave penale dhe mosdënimin për një vepër penale që nuk është parashikuar shprehimisht si krim ose kundërvajtje penale. Dispozita që e klasifikon një veprim të caktuar si vepër penale jashtë dispozitave të Kodit Penal dhe si pjesë e një ligji të miratuar me shumicë të thjeshtë të deputetëve, bie ndesh me parimin e kushtetut-shmërisë, pasi prek drejtpërdrejt shtetasit në të drejtat dhe liritë e tyre, duke mos respektuar shumicën e cilësuar për këtë qëllim, të parashikuar nga neni 81/2 i Kushtetutës (*shih vendimet nr.3, datë 5.2.2010; nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata ka nënvizuar edhe dallimin që ekziston midis ligjeve organike, që miratohen me shumicë të cilësuar, dhe ligjeve të zakonshme, që miratohen me shumicë të thjeshtë. Nga pikëpamja e burimeve të së drejtës ligjet organike ose të cilësuar qëndrojnë më lart se ligjet e zakonshme. Nga kjo pikëpamje ligjet e zakonshme nuk mund të trajtojnë çështje që janë parashikuar të trajtohen nga kodet apo ligjet organike. Nëse kushtetutëbërësi do të kishte dëshiruar një trajtim të njëjtë të tyre, neni 81/2, i Kushtetutës nuk do të ekzistonte. Nga shqyrtimi i debateve të Komisionit Parlamentar për Hartimin e Kushtetutës rezulton se ekzistonte ideja që një kategori ligjesh, për shkak të rëndësisë të tyre, të miratoheshin nga Kuvendi me shumicë të cilësuar, së pari, për t'i bërë ato sa më të qëndrueshme dhe, së dyti, për të shmangur mundësinë që forca politike që do të kishte shumicën të cenonte parime themelore për funksionimin e një shoqërie demokratike (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Legjislacioni penal ka për detyrë të mbrojë vlera të rëndësishme të tilla si pavarësinë e shtetit dhe tërësinë e tij territoriale, dinjitetin e njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, rendin kushtetues, pronën etj. (shih nenin 1/b të Kodit Penal). Ky legjislacion është një tregues kuptimplotë për çdo vend, në kuptimin sesa ai është në gjendje të balancojë të drejtën e shtetit për të siguruar rendin publik e shoqëror, nga njëra anë, me të drejtat dhe liritë e individit, nga ana tjetër. Në vlerësimin e Gjykatës kjo është, gjithashtu, një arsye tjetër që e ka detyruar kushtetutëbërësin të kërkojë një konsensus më të gjerë nga forcat politike të përfaqësuar në Kuvend, me qëllim që sanksionet penale të parashikohen vetëm për ato lloj veprimesh ose mosveprimesh, të cilat, në përputhje me parimin e proporcionalitetit, të jenë të krahueshme për nga rëndësia me vlerat që mbrojnë (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Gjykata ka konsideruar se miratimi i dispozitave penale pa respektuar procedurën e parashikuar nga neni 81/2, shkronja “d” e Kushtetutës, vjen në kundërshtim me parimet e shtetit të së drejtës dhe me qëllimet e legjislacionit penal. Sipas nenit 4, pika 1 të Kushtetutës, e drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit. Në këtë kuptim miratimi i dispozitave të reja penale, ndryshimi ose plotësimi i tyre me shumicë të thjeshtë dhe jo me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit përbën një akt që u bie ndesh këtyre parimeve (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata ka çmuar se delegimi që ka bërë ligjvënësi në paragrafin e dytë të nenin 1, shkronja “a”, të Kodit Penal për përfshirjen e dispozitave penale edhe në ligje të tjera, nuk është argument për të justifikuar miratimin e dispozitave të reja penale me ligje të thjeshta (siç quhen në doktrinën kushtetuese ligjet që kërkojnë miratim me shumicë të thjeshtë). Një delegim i tillë duhet të respektojë në çdo rast parimet e ligjshmërisë dhe të shtetit të së drejtës, të sanksionuara në nenet 4 dhe 29, në lidhje dhe me nenin 81/2 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në përputhje me parimin e proporcionalitetit është e vërtetë se ligjvënësi lidhur me vlerësimin e mjetit të zgjedhur për ndëshkimin e shkelësve të ligjit dhe qëllimin që kërkohet të arrihet ka një hapësirë të lirë dhe të gjerë veprimi, e cila mund të shqyrtohet në shkallë të kufizuar nga kjo Gjykatë. Megjithatë, Gjykata vlerëson se kur është fjala për parashikimin e dispozitave penale si “ultima ratio” ose dhe të ligjeve të tjera organike, të parashikuara shprehimisht në nenin 81/2 të Kushtetutës, kjo hapësirë është e kushtëzuar në çdo rast nga detyrimi për miratimin e tyre me tri të pestat e deputetëve të Kuvendit (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin konkret, Gjykata vëren se neni 23 i ligjit nr. 8663/2000 parashikon një figurë konkrete të

veprës penale, atë të mosdeklarimit të zotërimit ose të mbajtjes së një mjeti lundrues apo pjese të tij, e cila sipas përmbajtjes së dispozitës përbën kundërvajtje penale. Gjithashtu, Gjykata konstaton se ligji nr. 8663/2000 është miratuar në mbështetje të neneve 78 e 83/1 të Kushtetutës. Nga ana tjetër, subjekti i interesuar, Kuvendi i Shqipërisë, nuk solli ndonjë argument në lidhje me plotësimin *de facto* të kuorumit dhe shumicës prej tri të pestave të anëtarëve të tij, të kërkuar nga neni 81/2 i Kushtetutës, gjatë procesit të miratimit të ligjit në fjalë. Për pasojë, Gjykata, duke konfirmuar jurisprudencën e saj të mëparshme, vlerëson se neni 23 i ligjit nr. 8663/2000, bie ndesh me nenet 4, 29 dhe 81/2, shkronja “d” të Kushtetutës.

20. Gjatë shqyrtimit të çështjes, Gjykata konstatoi gjithashtu se ligji nr. 8663/2000, përveç se në nenin 23, parashikon kundërvajtje penale edhe në disa dispozita të tjera të tij. Ndonëse neni 48/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i lejon kësaj Gjykate të marrë në shqyrtim edhe akte të tjera normative kur ato kanë lidhje me objektin e kërkesës, në rastin *de quo* ajo nuk legjitimohet ta bëjë një gjë të tillë. Gjykata është vënë në lëvizje nëpërmjet një gjykimi incidental, objekti i shqyrtimit të të cilit është i kufizuar, pasi kërkon domosdoshmëri ekzistencën e një lidhjeje të drejtpërdrejtë midis ligjit, antikushtetueshmëria e të cilit çmohet si e tillë nga gjykata, dhe zgjidhjes së çështjes konkrete. Në këto rrethana, Gjykata e sheh me vend t’i rekomandojë ligjvënësit rishikimin e këtyre dispozitave në frymën e këtij vendimi.

21. Për sa më lart, Gjykata arrin në përfundimin se kërkesa e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë është e bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja “a”, 134/1, shkronja “d” dhe 145/2 të Kushtetutës, si dhe në nenet 68, 69, 70, 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Shpalljen si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të nenit 23 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20NT”.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Sokol Berberi, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vladimir Kristo, Fatos Lulo, Besnik Imeraj